

Offset-ul, o șansă reală pentru dezvoltarea industriei autohtone

Decizia României de a aloca cel puțin 2% din produsul intern brut (PIB) pentru înzestrarea armatei, din care o parte importantă destinată importurilor, poate constitui o șansă reală pentru producătorii autohtoni, prin prisma oportunității de a livra mărfuri și servicii în baza unor comenzi directe venite de la armată, dar mai ales în cadrul operațiunilor compensatorii referitoare la contractele de achiziții din import.

Astfel, potrivit legii, cel puțin 80% din valoarea contractelor de achiziții din import pentru nevoi de apărare, ordine publică și siguranță națională ce depășesc trei milioane de euro trebuie să se întoarcă în economia românească prin operațiuni compensatorii. Dacă Legea Offset-ului ar fi aplicată "ca la carte", în următorii cinci ani în economia românească ar trebui să se "întoarcă" cel puțin 10 miliarde euro. Vorbim, practic, de o medie anuală de 2 miliarde euro. Spre comparație, valoarea investițiilor străine directe înregistrată în 2019 a fost de 5,3 miliarde euro, cea mai ridicată după anul 2008.

În condițiile în care anul 2020 este un an deosebit de greu, care ne-a testat tuturor limitele, iar anii următori nu se prefigurează a fi cu mult diferiți, este de așteptat o scădere accentuată a acestui indicator. În acest context, este cu atât mai importantă tratarea cu maximă atenție a oportunităților oferite de Legea Offset-ului, ca soluție de revitalizare a industriei românești. Este o șansă care nu trebuie ratată, măcar acum, nici de companiile cu capital de stat din portofoliul Ministerului Economiei, Energiei și Mediului de Afaceri (MEEMA), nici de cele cu capital privat.

Acestea sunt și motivele pentru care în ultima perioadă, unul dintre obiectivele noastre a vizat tocmai promovarea avantajelor aplicării Legii offset-ului la nivelul companiilor membre, dar și nemembre, precum și dezvoltarea unui dialog pragmatic și deschis între reprezentanții MEEMA și comunitatea de business, pe tema valorificării acestor oportunități. Dacă MEEMA a fost receptiv la solicitările noastre, prin organizarea de întâlniri și discuții directe la nivel de ministru și secretari de stat, nu același lucru se poate spune despre alte ministere sau organisme ale statului implicate direct sau indirect în această problemă a offset-ului.

De ce nu a fost fructificată până acum această șansă? Din cel puțin trei motive. În primul rând, lipsa de claritate a legislației de profil, care a condus, de exemplu, la contestarea anumitor achiziții și la clauze offset nerealiste. Pe lângă ambiguitatea actelor normative ce reglementează activitatea în domeniu pot fi semnalate și anumite lacune ale acestora, exemple în acest sens fiind excluderea contractelor G2G, făcută în perioada guvernului Boc, și a contractelor aferente proiectelor de comunicații, din perioada guvernului Cioloș. În al doilea rând, promovarea defectuoasă la nivelul comunității de afaceri a acestei oportunități reale pentru dezvoltarea industriei românești, atât de stat, cât și privată. Foarte puțini oameni de afaceri știu ce prevede Legea Offset-ului și cum poate fi ea valorificată. Cei mai mulți se gândesc că această clauză de offset se aplică doar întreprinderilor din industria de apărare, celor cu producție specială. Ei bine, nu este așa. Și companiile industriale private pot intra cu succes pe această piață a offset-ului. În al treilea rând, personalul alocat gestionării problematicei complexe legate de contractele de offset a fost constant subdimensionat.

Până în prezent, firmele de stat au fost titulare în majoritatea contractelor cu clauză de offset, însă din păcate, în multe cazuri, nu au avut forța necesară, nici personal înalt calificat și au fost nevoite să apeleze la partenerii străini pentru derulare. Soluția a fost să se asambleze în România componente aduse din vestul Europei. Deci, câștigul pentru economia românească, nu a fost unul semnificativ.

În acest context, implicarea puternică a componentei private a industriei, mai flexibilă, mai bine dotată din punct de vedere tehnic, tehnologic și al resursei umane, poate conduce la creșterea sumelor "întoarse" în economia românească, ideal în urma unor operațiuni de offset direct, fie că vorbim despre producție realizată sub licență în țara noastră, subcontractarea executării în România a unor elemente componente ale produsului ce face obiectul contractului, transfer de tehnologie sau cumpărarea de către partenerul extern a unor produse/servicii realizate cu echipamente, tehnologia sau produsele livrate în cadrul contractului, fără a neglija nici operațiunile de offset indirect, în cazul în care, pe anumite paliere, din anumite motive obiective, nu este posibil un offset direct.

Deocamdată sunt puține firme private implicate efectiv în derularea unor contracte ce conțin clauze offset; vorbim în special de subcontractare, însă industria privată românească este pregătită să intre în acest domeniu. Sunt multe companii interesate să se implice, în colaborare cu firme din sectorul industriei de apărare sau individual, în programele de apărare și securitate națională. Sunt companii cu potențial din punct de vedere tehnic și tehnologic, unele dintre ele certificate NATO, care pot să deruleze proiecte solide de cooperare industrială cu firme de profil din vestul Europei sau de pe continentul nord-american.

Pentru ca offset-ul să aducă în economia românească banii de care este absolută nevoie, sunt necesare patru condiții: asigurarea unei legislații clare și ușor de aplicat, în care procedura de compensare să se aplice la toate contractele de import de tehnica specială, funcționarea eficientă a Oficiului de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială, realizarea unor programe multianuale coerente, a căror realizare să fie urmărită cu consecvență și promovarea constantă și țintită a domeniilor prioritare ce beneficiază de derularea operațiunilor de compensare, precum și a modalităților de operaționalizare a contractelor cu clauză offset.

Efectele benefice ale unei astfel de abordări asupra mediului economic autohton sunt multiple: dezvoltarea industriei românești, în general, și a celei de apărare, în special; crearea de noi capacități de producție și de noi locuri de muncă; atragerea de capital străin; reducerea decalajului tehnologic comparativ cu țările vestice; creșterea productivității în industrie; creșterea competitivității economiei românești; diminuarea deficitului balanței comerciale.

Într-adevăr, am pierdut niște ani, niște șanse, dar cred că e timpul să învățăm din greșelile noastre, să luăm ceea ce este bun din experiența altor state, Polonia fiind un exemplu excelent, și să trecem la acțiune!

dr. ing. Costică T. MUSTAȚĂ
c.mustata@ccib.ro